องค์ประกอบของ Use Case Diagram

แบบจำลองพฤติกรรมระบบเพื่อธุรกิจดิจิทัล

รายวิชา: Object-Oriented Analysis and Design (OOAD)
ผู้สอน: AJ.Nattapon Mungkala (Aj.March)
หลักสูตร: ปวส. สาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล

Use Case Diagram คืออะไร?

ความต้องการของธุรกิจ
(Business Needs)

ภาษาสากลที่ใช้สื่อสารระหว่าง
ผู้ใช้งานกับนักพัฒนาระบบ

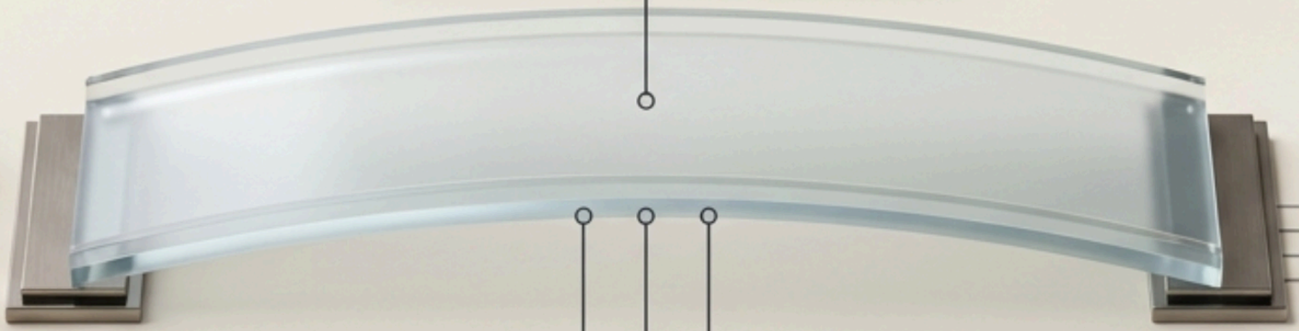

ระบบคอมพิวเตอร์
(System Functions)

1. เห็นภาพรวม
(Big Picture):
ระบบทำอะไรได้บ้าง
โดยไม่ต้องเจาะลึกโค้ด

2. ระบุผู้เกี่ยวข้อง
(Stakeholders):
ใครคือผู้ใช้งานระบบนี้บ้าง

3. กำหนดขอบเขต
(Scope):
อะไรอยู่ในระบบ
อะไรอยู่นอกระบบ

4 องค์ประกอบหลักของ Use Case Diagram

1. Actor (ผู้กระทำ)

2. Use Case (ยูสเคส)

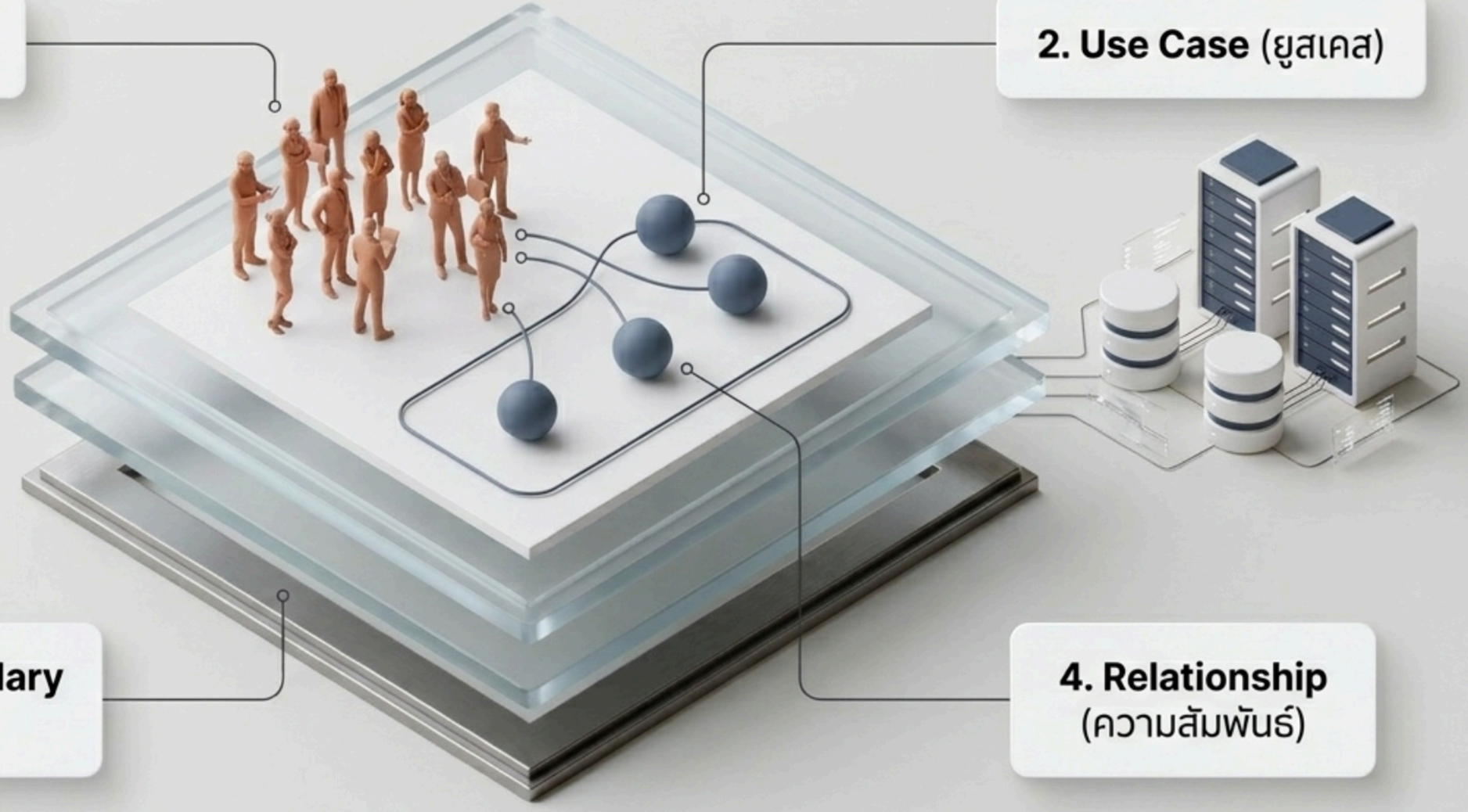

3. System Boundary
(ขอบเขตระบบ)

4. Relationship
(ความสัมพันธ์)

1. ผู้กระทำ (Actor)

ใคร หรือ อะไร ที่เข้ามาโต้ตอบกับระบบ?

Primary Actor (ผู้ใช้งานหลัก)
คนที่เริ่มใช้งานระบบ เช่น ลูกค้า (Customer), ผู้ดูแลระบบ (Admin)

Secondary Actor (ระบบภายนอก)
ระบบอื่นที่ถูกเรียกใช้
เช่น ระบบตัดบัตรเครดิต (Payment Gateway)

2. ยูสเคส (Use Case)

ระบบมีฟังก์ชั่นหลักอะไรบ้าง?

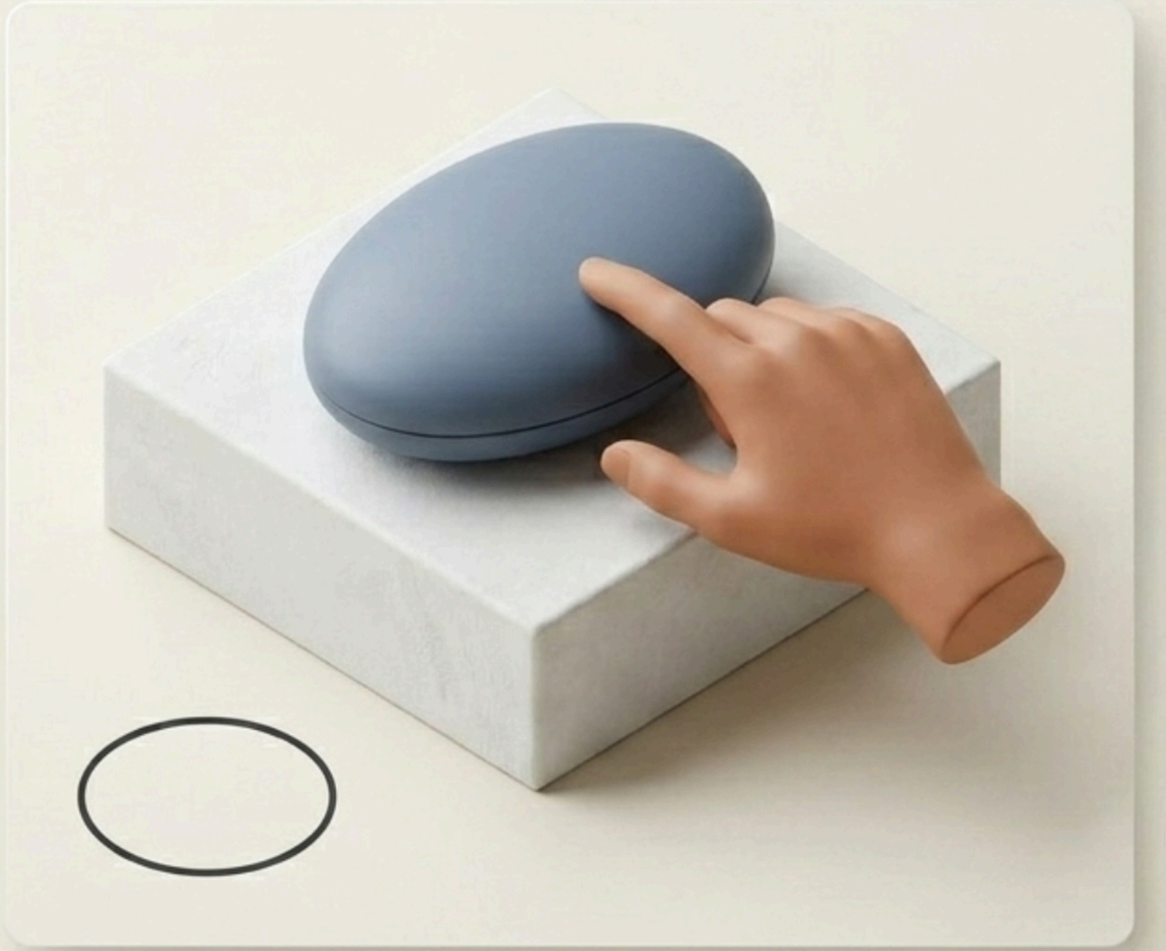

กฎเหล็ก: ต้องใช้ คำกริยา (Verb) นำหน้าเสมอ

✅ **ถูกต้อง** (Correct)	❌ **ผิด** (Incorrect)
สมัครสมาชิก	ข้อมูลลูกค้า
ค้นหาสินค้า	ตะกร้าสินค้า
ชำระเงิน	

3. ขอบเขตระบบ (System Boundary)

เส้นแบ่งระหว่างแอปพลิเคชันกับโลกภายนอก

สิ่งที่เราต้องพัฒนา
(แอปพลิเคชันของเรา)

ปัจจัยภายนอก
(ผู้ใช้งาน / API ของบริษัทอื่น)

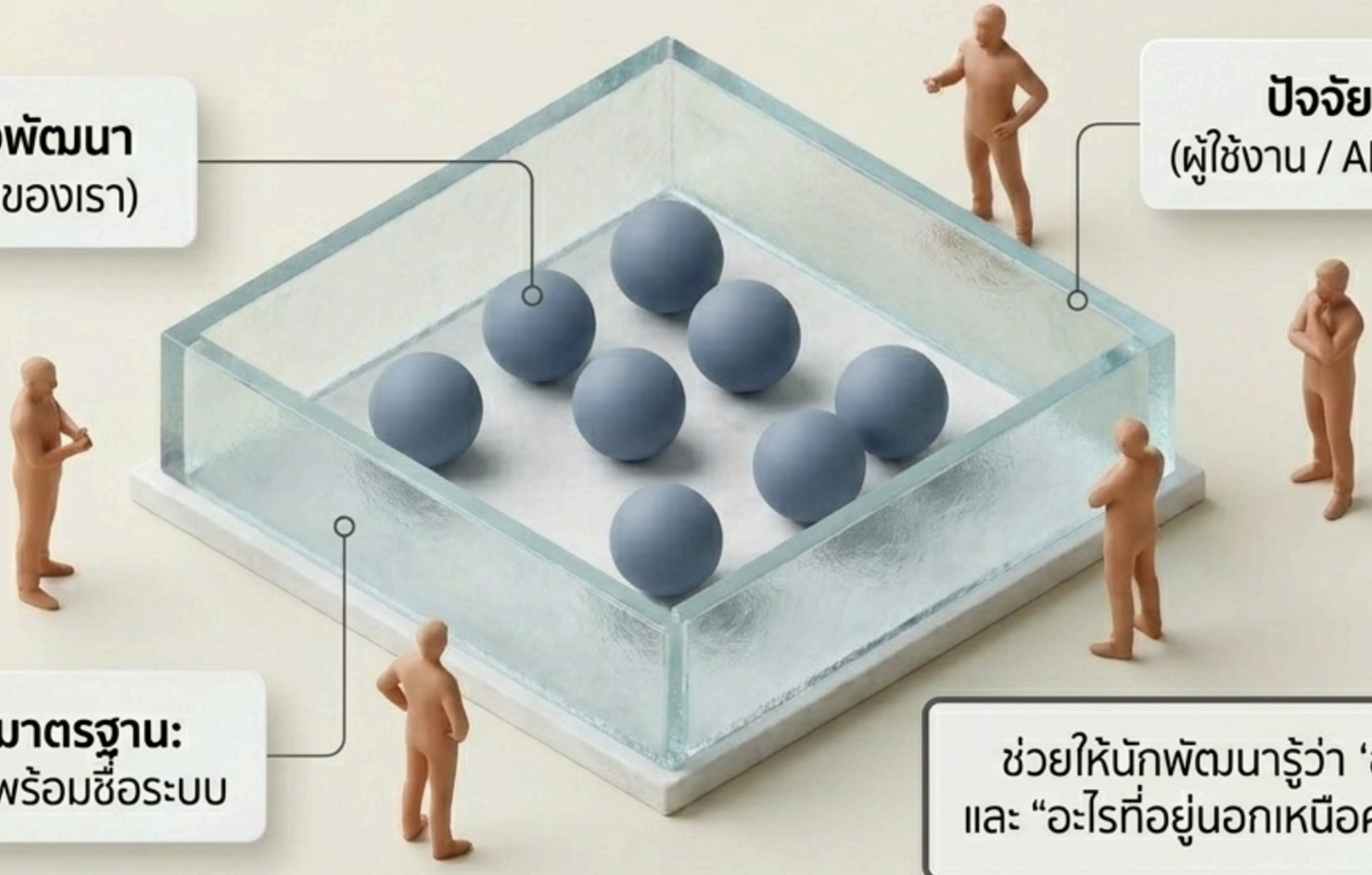

สัญลักษณ์มาตรฐาน:
กรอบสี่เหลี่ยมพร้อมชื่อระบบ

ช่วยให้นักพัฒนารู้ว่า ‘อะไรที่ต้องทำ”
และ “อะไรที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบ’

4. ความสัมพันธ์ (Relationships)

การเชื่อมต่อข้อมูลและการสืบทอดคุณสมบัติ

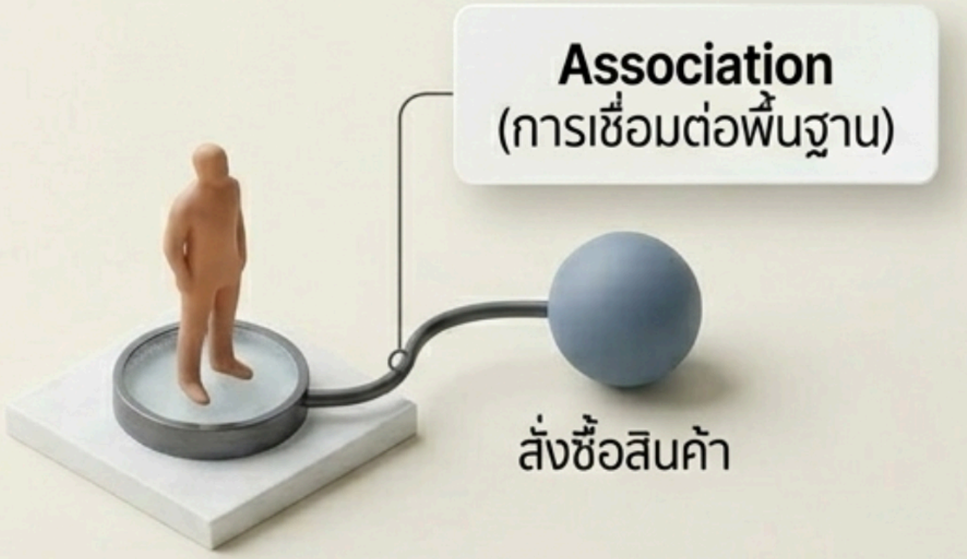

Association (การเชื่อมต่อพื้นฐาน)

แสดงให้เห็นว่าใครสามารถทำฟังก์ชันไหนได้บ้าง

สัญลักษณ์มาตรฐาน: เส้นตรงไม่มีหัวลูกศร

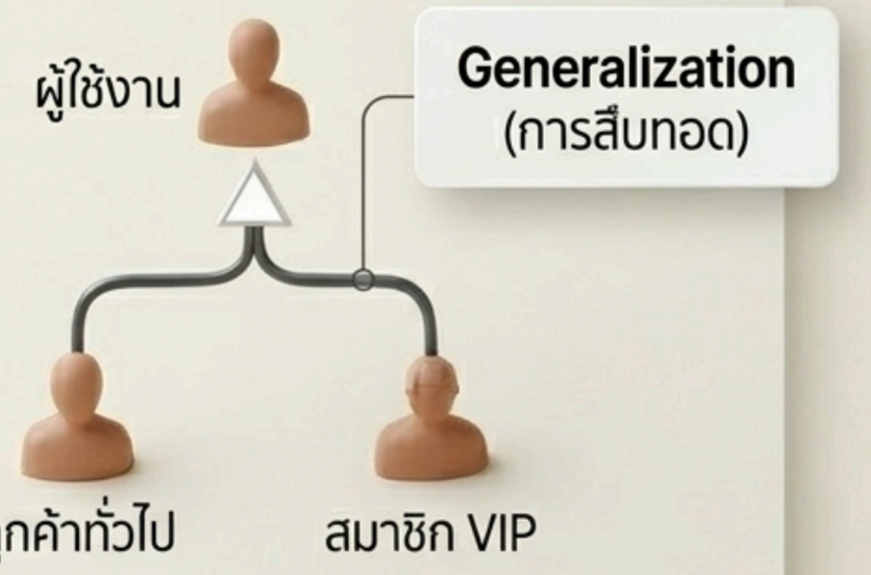

Generalization (การสืบทอด)

จัดกลุ่มผู้ใช้งานที่มีสิทธิพื้นฐานเหมือนกัน
เพื่อลดความซ้ำซ้อนในแผนภาพ

สัญลักษณ์มาตรฐาน: เส้นทึบพร้อมหัวลูกศรสามเหลี่ยมกลวง

เจาะลึกความแตกต่าง: <<include>> vs <<extend>>

	<<include>>	<<extend>>
ลักษณะการทำงาน (Behavior)	ต้องทำเสมอ (Mandatory) - ระบบหลักจะทำงานไม่เสร็จถ้าขาดสิ่งนี้	ทางเลือก (Optional) - เป็นฟังก์ชันเสริม ทำหรือไม่ทำก็ได้
ทิศทางลูกศร (Arrow Direction)	ชี้ ออกจาก Use Case หลัก (ชี้ไปหาฟังก์ชันที่ถูกเรียกใช้)	ชี้ กลับเข้าหา Use Case หลัก (ฟังก์ชันเสริมวิ่งเข้ามาหา)
ตัวอย่าง E-Commerce	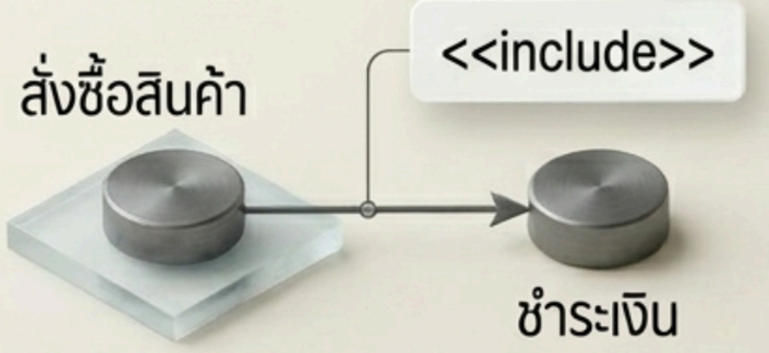 สั่งซื้อสินค้า --> <<include>> --> ชำระเงิน	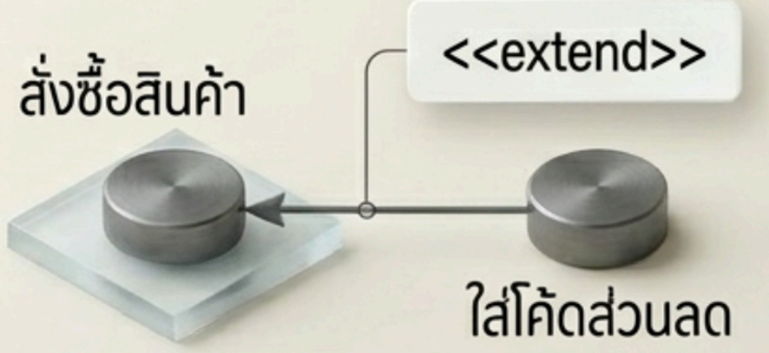 สั่งซื้อสินค้า <-- <<extend>> <-- ใส่โค้ดส่วนลด

ภาพรวมระบบ: ตัวอย่าง E-Commerce Platform

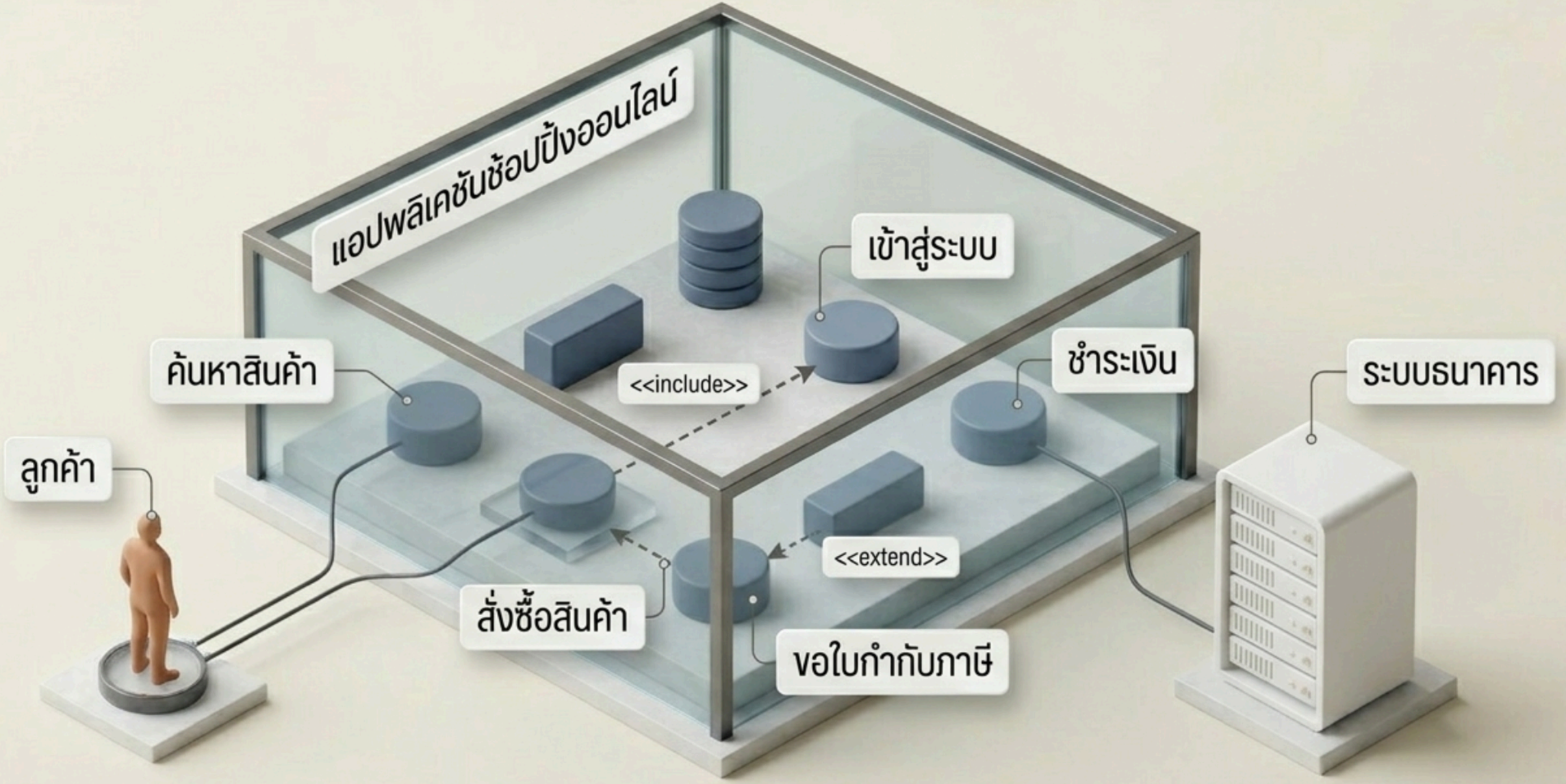

Checklist: ตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้งาน

5 ข้อที่ต้องเช็คก่อนวาด Use Case Diagram ให้สมบูรณ์

- ✅ **หา Actor ให้ครบ:** มีทั้งผู้ใช้งานที่เป็นคน และระบบภายนอก (API) หรือยัง?
- ✅ **ใช้คำกริยา:** ชื่อ Use Case ทุกตัวเป็น ‘การกระทำ’ (เช่น สมัคร, ล็อกอิน) ใช่ไหม?
- ✅ **มีกรอบเขตชัดเจน:** วาดสี่เหลี่ยม System Boundary คลุมฟังก์ชันทั้งหมดแล้วหรือยัง?
- ✅ **ทิศทางลูกศรถูกต้อง:** <<include>> ชี้ออกไปฟังก์ชั่นย่อย / <<extend>> ชี้เข้าหาฟังก์ชันหลัก
- ✅ **ไม่ซับซ้อนเกินไป:** มุ่งเน้นที่ ‘ระบบทำอะไร’ ไม่ใช่ ‘ระบบทำอย่างไร’ (What, not How).

โลโก้รายวิชา OOAD | พร้อมสร้างแบบจำลองธุรกิจดิจิทัลของคุณแล้วหรือยัง?